

Īsumā par jaunumiem sankciju jomā

1. Kas ir sankcijas?

Sankcijas jeb ierobežojošie pasākumi ir ārpolitikas instruments.

Sankciju mērķis ir novērst starptautisko tiesību pārkāpumus vai cita veida rīcību, kas apdraud globālo un reģionālo drošību. Sankcijas ļauj reaģēt uz draudiem starptautiskajai drošībai, neizmantojot militāru spēku. Sankciju mērķis ir demokrātijas, likuma varas un cilvēktiesību ievērošanas veicināšana, nolūkā stiprināt starptautisko drošību.

2. Kas ir sektorālās sankcijas?

Sankcijas, kas noteiktas pret identificējamu fizisku vai juridisku personu, parasti liedz šīm personām īstenot konkrētas darbības. Šādas sankcijas, kas vērstas pret personām, sauc par **mērķētām sankcijām**.

Sankcijas var tikt arī tikt noteiktas pret konkrētām precēm un pakalpojumiem, aizliedzot šo preču importu vai eksportu un pakalpojumu sniegšanu. Šādas sankcijas sauc par **sektorālām sankcijām**.

3. Kur var atrast aktuālo informāciju par sankcijām?

Pārbaudīt informāciju par Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes (ANO DP) un Eiropas Savienības (ES) sankcijām ir iespējams Eiropas Savienības sankciju kartē: www.sanctionsmap.eu.

Pārbaudīt informāciju par ASV Ārvalstu aktīvu kontroles biroja (OFAC) sankcijām ir iespējams ASV OFAC datubāzē: <https://sanctionssearch.ofac.treas.gov/>.

Finanšu izlūkošanas dienesta mājaslapās ir pieejama informācija par ANO DP, ES un Latvijas nacionālajām sankcijām: <https://sankcijas.fid.gov.lv/>.

4. Ko nozīmē sankciju ievērošana?

Sankciju ievērošana nozīmē, ka persona neveic darbības, kas ir aizliegtas, piemēram, nepiedāvā noteiktus pakalpojumus, nemēģina nodot finanšu līdzekļus sankcionētai personai. Sankciju ievērošana arī nozīmē, ka persona veic noteiktas darbības, piemēram, iesaldē sankcionētas personas finanšu līdzekļus un saimnieciskos resursus.

Ievērojot Latvijai saistošās sankcijas un nesadarbojoties ar personu, pret kuru ir noteiktas sankcijas, ikviena persona tieši iesaistās starptautiskās un nacionālās drošības stiprināšanā.

5. Kā noteikt, vai uz juridisku veidojumu, kurš saistīt ar sankciju subjektu, attiecināmi sankcijās noteiktie ierobežojumi?

Nepieciešams izvērtēt, vai juridiskais veidojums atrodas sankcionētas personas īpašumā vai kontrolē. Lai izvērtētu juridiskas personas atrašanos sankcionētas personas īpašumā vai kontrolē, aicinām iepazīties ar kritērijiem, kas noteikti Eiropas Savienības Labās prakses

vadlīnijās attiecībā uz ierobežojošo pasākumu efektīvu īstenošanu (62.-65. punkts). Dokuments pieejams: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8519-2018-INIT/lv/pdf>.

6. Kā pareizi meklēt personas sankciju meklētājā <https://sankcijas.fid.gov.lv/>?

Sankciju meklētājā personas ieraksts būs tieši tāds, kāds ir dokumentā, kurā noteiktas sankcijas. Parasti tā ir oriģinālvaloda (piemēram, arābu, krievu, baltkrievu) un transliterācija latīņu burtiem. Personu vārda un uzvārda atveidojums latviešu valodā nav iekļauts sankciju meklētājā.

Iesakām personas meklēt pēc vārda vai uzvārda saknes, piemēram, personu Vladimirs Putins meklēt pēc kritērijiem “Vlad” vai “Putin”. Tāpat papildu meklēšanai var izmantot rīku “Izvērstā meklēšana”, kur iespējams atlasīt personas pēc sankciju saraksta (piemēram, ES saraksts), programmas (piemēram, UKR vai BLR), datuma (piemēram, “2022”, lai atlasītu 2022. gadā sankciju sarakstos ievietotos subjektus) un personas veida.

7. Kā noteikt ES sankciju spēkā stāšanos laiku?

Regulas spēkā stāšanās ir noteikta pašā regulā. Tā stājas spēkā regulā noteiktajā dienā pēc Briseles laika.

8. Vai <https://sankcijas.fid.gov.lv/> parāda arī visus juridiskos veidojumus, kuros sankciju subjekti ir īpašnieki un patiesā labuma guvēji?

Sankciju meklētājs atspoguļo tikai sankciju subjektus, pret kuriem tieši un nepastarpināti noteiktas ES, ANO vai nacionālās sankcijas: starptautisko publisko tiesību subjektus, fiziskās vai juridiskās persona vai citus identificējamus subjektus. Meklētājā nav atspoguļoti visi sankciju subjektiem piederošie vai saistītie uzņēmumi un sankciju subjektu ģimenes locekļi.

9. Vai <https://sankcijas.fid.gov.lv/> iespējams pārbaudīt arī preču grupas un pakalpojumus, kuriem sankciju ietvaros noteikti ierobežojumi?

Sankciju meklētājā nav atspoguļotas sektorālās sankcijas. Tas ietver tikai sankciju subjektus – fiziskās vai juridiskās personas vai citus identificējamus subjektus. Informāciju par ES noteiktajiem preču un pakalpojumu ierobežojumiem iespējams atrast Eiropas Savienības Sankciju kartē: <http://www.sanctionsmap.eu/#main>.

10. Vai sankciju meklētājā <https://sankcijas.fid.gov.lv/> vienmēr ir aktuāla informācija?

Atjaunošana tiek veikta reizi stundā, kad tiek ielasīti jaunākie dati no ANO un ES. Atsevišķos gadījumos starptautisko institūciju uzturētie dati tiek atjaunoti ar kavēšanos, šādos gadījumos <https://sankcijas.fid.gov.lv/> manuāli tiek ievietots paziņojums par kavēšanos datu atjaunināšanā un saite uz aktuālo informāciju.

11. Kuras ES regulas nosaka sankcijas noteiktas pret Krievijas Federācijas fiziskajām un juridiskajām personām un valsts iestādēm?

Pamata normatīvie akti

Padomes Regula [\(ES\) Nr. 269/2014](#) par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība

Padomes Regula [\(ES\) Nr. 833/2014](#) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā

Padomes Lēmums [2014/145/KĀDP](#) par ierobežojošiem pasākumiem attiecībā uz darbībām, ar ko tiek grauta vai apdraudēta Ukrainas teritoriālā integritāte, suverenitāte un neatkarība

Padomes Lēmums [2014/512/KĀDP](#) par ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar Krievijas darbībām, kas destabilizē situāciju Ukrainā

12. Vai ir pieejams Eiropas Komisijas informatīvais materiāls par ES sankciju ievērošanu?

Jā, Eiropas Komisija ir publicējusi "[Biežāk uzdotos jautājumus un atbildes](#)".

13. Vai ir iespējama turpmāka sadarbība ar fizisku vai juridisko personu, kura pēc pēdējo sankciju ieviešanas saistās ar sankciju riskiem?

Sankciju risku izvērtējums ir katras fiziskas vai juridiskas personas patstāvīgs uzdevums, kura laikā personai ir nepieciešams veikt padziļinātu pārbaudi par tās sadarbības partneri un ar to saistītām personām. Pēc riska izvērtējuma veikšanas, persona patstāvīgi pieņem lēmumu, vai ir iespējams turpināt sadarbību ar konkrēto personu, ievērojot sankciju ierobežojumus, vai, ņemot vērā sankciju riskus, to pārtraukt.

14. Kāda ir atbildība par sankciju pārkāpšanu?

Par ANO DP, ES un Latvijas nacionālo sankciju pārkāpšanu persona var tikt saukta pie kriminālatbildības saskaņā ar Krimināllikuma 84.pantu.

15. Kam ir pienākums nodrošināt sankciju ievērošanu?

Visām personām ir pienākums ievērot un izpildīt sankcijas. Starptautisko un Latvijas Republikas nacionālo sankciju likuma (Sankciju likuma) 13. pantā noteiktas kompetentās institūcijas, kuru pienākums ir veikt visas tās darbības, kas nepieciešamas, lai nodrošinātu starptautisko un nacionālo sankciju izpildi.

16. Kas ir sankciju apiešana?

Sankciju apiešana ir apzināta darbība, kuras mērķis vai sekas ir apiet sankcijās noteiktos ierobežojumus. Pēc būtības sankciju apiešana ir sankciju pārkāpšanas veids. Sankciju apiešanas un pārkāpšanas rezultātā iegūtie līdzekļi var tikt uzskatīti par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem.

17. Kāda ir FID kompetence sankciju jautājumos?

Finanšu izlūkošanas dienests ir kompetentā institūcija cīņā pret starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā noteiktajā kārtībā. FID veic visas nepieciešamas darbības, lai sankciju meklētājā <https://sankcijas.fid.gov.lv/> būtu pieejama aktuālākā informācija par sankcionētām personām.

18. Vai uz sadarbības partneri attiecas sankcijas, ja pret tā PLG ir noteiktas sankcijas?

Jā, ja pret sadarbības partnera PLG ir noteiktas sankcijas, tad uzskatāms, ka tādas pašas sankcijas, kādas ir noteiktas pret tā PLG, ir noteiktas arī pret sadarbības partneri – juridisko personu.

19. Vai juridiska persona var nomainīt PLG, ja pret to noteiktas sankcijas?

Ja ar ES, ANO vai nacionālajām sankcijām pret PLG ir noteikti finanšu un civiltiesiskie ierobežojumi, tad PLG maiņa nav iespējama, jo personas īpašumtiesības ir iesaldētas kā civiltiesiskais resurss. Ja juridiskā persona šādā situācijā mēģina mainīt PLG, tad to kompetentā iestāde var vērtēt kā sankciju apiešanas mēģinājumu.

Ja pret personu ir noteikti citi ierobežojumi, piemēram, ieceļošanas ierobežojumi vai sankcijas noteikusi cita organizācija vai valsts, tad PLG maiņa var būt iespējama, bet tā tiek vērtēta katrā individuālā gadījumā.

20. Kam jāziņo par sankciju pārkāpumiem?

Saskaņā ar Sankciju likuma 17. pantu kompetento institūciju uzraudzībā esošajām personām ir pienākums:

20.1. nekavējoties, bet ne vēlāk kā nākamajā darb dienā ziņot Valsts drošības dienestam par starptautisko vai nacionālo sankciju pārkāpšanu vai tās mēģinājumu un tā rezultātā iesaldētiem līdzekļiem un informēt par to attiecīgo kompetento institūciju;

20.2. ja ir aizdomas par starptautisko un nacionālo sankciju apiešanu vai apiešanas mēģinājumu finanšu ierobežojumu izpildē, ziņot par to Finanšu izlūkošanas dienestam Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likumā noteiktajā kārtībā.